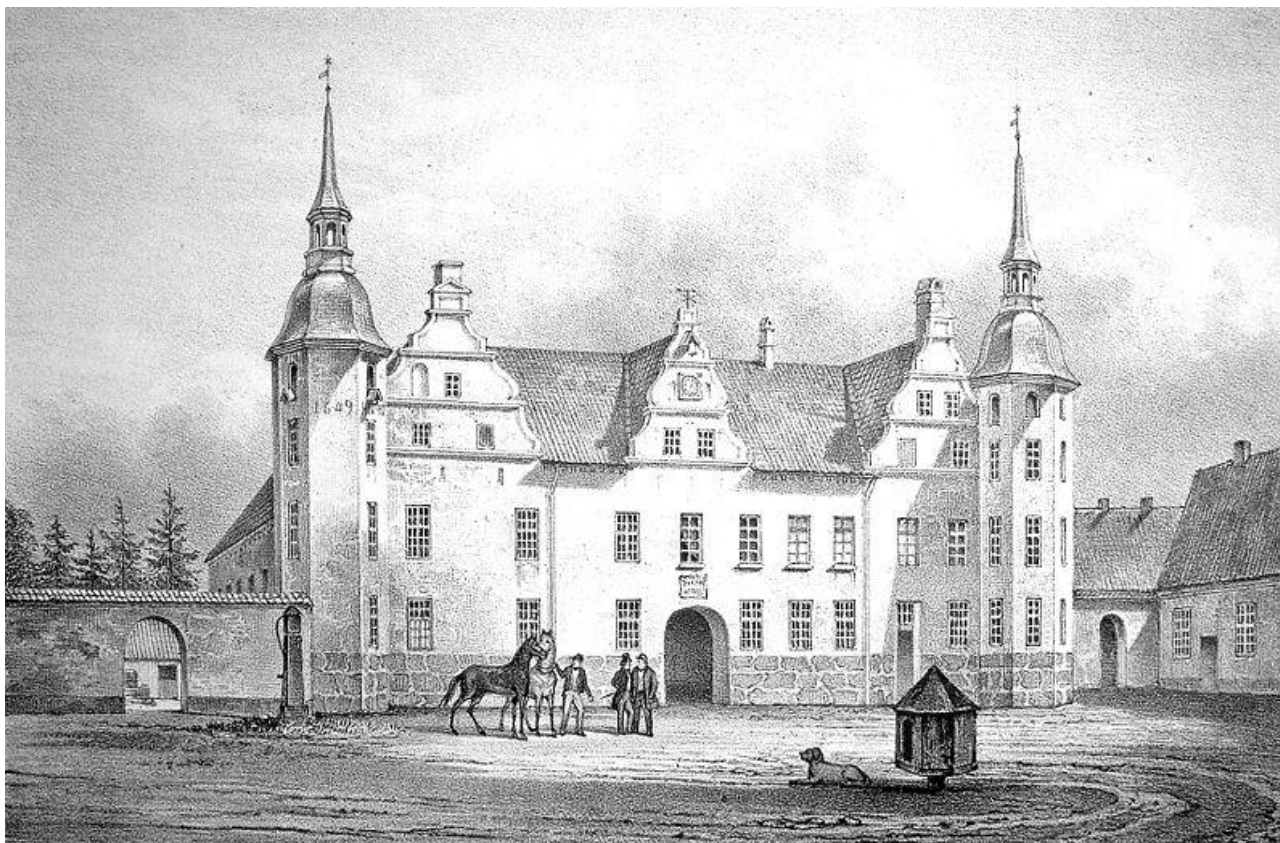

Reyse Beskrivelse fra Trolleholm till Faaborig

Det er noget af den tidligste barok litteratur og samtidig noget af det ældst kendt danske litteratur.

Mikkel Hansen Jernskæg, 1654 el. 55-.1711, forfatter. Født antagelig i Norge (Hedemarken?), død på Hellestrup, begravet 9.5. i Flinterup. J. har øjensynlig studeret, men uden at deponere, er dernæst blevet kældersvend, først i Kbh. og så (i alt fald 1685–94) i Køge. Fra 1699 levede han i Sydsjælland som huslærer og "kortvillig Raad" på Trolleholm (nuværende Holsteinborg) hos Anders Trolle, med hvem han 1707 flyttede til Hellestrup. Foruden et par mindre ting har J. skrevet Roskilde Domkirkes Beskrivelse. 1685, Amager Lands Indbyggeres korte Beskrivelse (efter en gammel tradition dateret 1693) og en helt kvik Rejsebeskrivelse fra Trolleholm til Faaborg, 1706. Disse tre digte som alle er skrevet i aleksandrinere og mærket af tidens barokstil, er hvert på sin vis af værdi som topografisk og kulturhistorisk skildring. Mogens Kabel og Helge Toldbergs udgave 1937 indeholder hele J.s forfatterskab med indledning og kommentar, herfra:

Reyse Beskrivelse
fra
Trolleholm till Faaborig
Og der fra tilbage igien, med hvis paa veien
kand vere passeret.
Anno 1706. fra d 24 July og til d 1 Augusti
Efter Løfte tienlig offererit den ædle
velvise og høiyagtbare Mand Jacob Jørgensen

Reyse Beskrivelse fra Trolleholm till Faaborig

Borgemester i Faaborig.

Een Nunne Sang en gang, om hendis Closter væsen,
Dog var hun ej tilfreds, Endog hun lesde kræsen,
Mig lyster ei altid, at sidde udi bur,
See det var hendis Sang, thi Sprang hun ofver Muur,
Hun gjorde vel uret, at røre sig på Jorden,
Mest naar dens Sommer tid, bemaler voris jor,
Thi winter jager dog, vor frødsen foed i (Choer),
Een Cavalier hand (reis), med hunde og med heste,
Lad vere Norden Vind, Som Steen i Næsen bleste,
Men fattig folckes vær, der er gemene Vær,
Naar Solen er bepryd, med sit forgylte Lær,
Forbløden er det og, af Landets Tige Statter,
At fattig folck de maa, ei Reise med Ducater,
Men skal de komme med, paa nogen Reise hen,
Da maa det gierne skee, ved Ven og Venners Ved.

Anno 1706 d 24 July

Der fore giver Lyd, og hører mine Leyser,
I mens jeg regner nu, op mide fynske Reiser,
Og huordan jeg kom til, at see de fynske Land,
Det volte voris Præst, dend hæderlig Guds Mand,
Der for paa Herre Vis, med heste og med hunder,
Hans færd var icke Som, en usel Siellands bunde,
Nei voris Vogn dend var, en himmeldecket karm,
I hvor vi kom i bye, der hørdes stor allarm,
Corsør maa vidne først, om voris herlig kommer,
De Jern beslagne hiul, der buldret som en tromme,
Hver pige som der gick, og feyet Reen,
De tenckte ved dem self, nu knuses hver en steen,
Dog var vor jæger hund, lit Spæget og taalmodig,
Fordi hans eene taae, var Stødt og meget blodig,
Thi blef min Præst til sinds, at tahe husse Lye,
Og hvile sig en nat, i denne store bye,
Men som vi kom i huus, tog hunden til at bløde,
Vertinden saa lit surt, men Pigerne fortrøde,
At denne Jæger Hund, var af saa slæt forstand,
Og bløde paa dend Steen, de skuret sidst med Sand,
Mand strøde Sand herom, paa Steene og på Stocker,
Mens pigens hjerte bøn, var Sathan, fanden, Pocker,
Besette dette dyr, og Næse vize hund,
Som Smittet voris gulf, hun bad af hjertens Grund.

Reyse Beskrivelse fra Trolleholm till Faaborig

d 25 July

Om morgenen derpaa, naar klocker drenegn Skriger,
Det ringer første gang, hør det i gode Piger,
Lad see i verer snar, og til kircken gaar,
Vor klokke klinger lydt, som bielden paa et faar,
Imidlertid dend dreng, paa gaden gick og skraalte,
Og tidens kløgtig fart, med klokke allen maalte,
Da reiste vi os op, af Seng Sperlagens Telt,
Og lavede os til, at Seile ofver belt,
Men Skippers ledste glas, mig Siuntis var ei sprucken,
Thi der hand gick om bord, da var hand halfveis drucken,
Der med da gick vor Sckib, saa sagte ud fra Land,
Dend Præst hand roeste sig, at være sterck paa Strand,
Men der vi kom lit ud, med velte vindig Snecke,
Begyndte voris Præst, paa Node Streng at trecke,
Om Uldrich Sang hand mest, huer Node var saa stor,
At trende karle Valt, dens minste ofver bord,
Trei kierlinger da var, hus denne Præst til stæde,
De holte med Discant, og mindre lod en græde,
De Sad ham runt om kring, fick baade halst og heelt,
Og var deelagtig i, huis dendgang blef uddeelt,
Men der vi fick at see, een Glimt af Fyens klinte,
Da var dend Guds Mand Glad, og skade gandske inte,
Vi sette os i karm, og blive meget glad,
Dend Præst fick appetit, og ville hafve mad,
Men som en Siellands far, Sig meest der af rose,
At hand gaar ei af dør, foruden mad i Pose,
Saa hafde vi og med, (got) Suel og kafring brød,
Og Flasken fuld af Vin, hvad hafde vi for nød,
Der med vi reiste fort, igiennem Nyborgs Gader,
Dog ei paa bonde vis, men alt paa herre Lader,
Vi kiørte da saa frem, igiennem byen fort,
Indtil vi komme til, dend lange Muuret Port,
Da blefve vi tilspurt, hvad ere i for Giester,
Jeg er een Præst blef svart, og hand er Skole Mester,
Og der med aag vi ud, paa Fyens grønne Jord,
Jeg spurte skal vi ei, snart dekke voris bord,
Ja Svaret da min Præst, det skal ei vare lenge,
Hist vil vi gaa til bords, paa hinne grønne Enge,
Saa satte vi os ned, udi det grønne græs,
Der blev madæskan tom, og lettet blev vor læs,
Heldst ved een Mand der kom, som meest sig derved glede,

Reyse Beskrivelse fra Trolleholm till Faaborig

Hand meyet for os Græs, gaf Hestene at æde,
For denne flid da blef, dens bunde Prestens Ven,
At hand gav mandens Rest, til samme bunde hen,
Aarsagen at vi saa, paa dend tid fylte bugen,
Var denne at H: Cort, ei skulle see os slugen,
Men der at sidde peen, som Pigen ofver bord,
Og skar een Gert i toe, thi dend var alt for stord,
Der med saa tog vi til, vor Reise ad fort sette,
Thi dagen var da end, og hestene lit trætte,
Thi tog vi Logament, og herberg hos Hr: Cort,
Hvis huus var saa som nyt, ny var hans huuses Port,
Ny var hans Stue dørr, ny Vindever og karme,
Ny var hans kackelovn, som skal i Vinter Varme,
Nyt var hans Tralleverck, ny var hans skoul og greb,
Ny var hans Loo of Stald, ny smycked var hans kammer,
Hans hafve ny begroed, med ny indpoded Stammer,
Ny var hans melcke koe, ny var hans calf og Gris,
Nyt var hans lille Noer, og ammen ligervis,
Ny var og Presten self, og ny var Prestens kone,
Ny malet Stuen var, forgylt var Sengens krone,
Sperlagen decketmed, var af gult silcke tøy,
Hver Stoel var nys forgylt, bagstycket bred og høy,
Kort sagt, dend Præstegaard, var reparered herlig,
Og præstens hjertelaug, var god oprigtig ærlig,
Det lod hand see der hand, lod bere for os mad,
Og bad os til sit bord, med meget got paa fad,
Og skienckte gammel øll, udaf dend brede kande,
Som var af idel sølf, Men det gick i min Pande,
Det sant ieg allermest, dend tid ieg reiste bort,
Paa trende dages tid, ieg kom ihu Hr: Cort,
Men som at Præstens øll, mig vilde ofver velde,
Mit øye det drog straa, mit hoved vilde helde,
Og Nattens sorte dragt, beklæde himlens krings,
Da blef os vist en Seng, som sømmetnock en prins,
Jeg Sagde ved mid self, dend Vert er god mod Gieste,
Hand Spiste os ret vel, vi hviler paa det beste,
I dette Pyntet Huus, og Prestelig gemack,
Og nyder meget got, kun for dend bare tack,
Der med vi lagde os, paa Præstens bløde dyne,
Og mettede med Søfn, de tunge øyne bryne,
God Nat Hr: Cort vi ønsket begge toe,
Men Prestens gamle øll, forbrød min Natte Roe.

Reyse Beskrivelse fra Trolleholm till Faaborig

d 26 July

Dend guld bekroned Soel, og himmelstraalet dronning,
Udtittet af sin Sal, og himmel prydet woning,
Optende for os Lys, og gjorde dagen warm,
Da Roobte vi paa kudsk, at spende for vor karm,
Hr: Cort var icke seen, men kom med gyldenne bæger,
Med got og fuldt i skienckt, hvor med mand vederqvæger,
Een Mave som er tom, det vedste Verten vel,
Hand sagde tag en taar, det slaar dig ei hiel,
Nei Nei ieg svaret strax, min hæderverdige herre,
Jeg haver endnunock, i hierne Huus at bære,
Af det ieg fick i gaar, dend sølf kridhive Pæll,
Dend tumler endnu om, fra issen til min hæll,
Hand sagde tog en sluck, ieg suær det icke skader,
I skal io reise ud, paa Landsby øde gader,
Hvor bunden hilser vel, god Morgen og Guds fred,
Men dette findis ei, i Bundens vange leed,
Jeg Sver om Sancte Knud, jeg Sver om Sate Karen,
Jeg tager ei en Taar, ieg veed hvor jer er faren,
Min Mave dend er gal, og Spiltter Rasend Vild,
Dends Cour er allebest, en (Norlands) spæge sild,
Dend har jeg sagde hand, fed lecker der til Spæge,
Men slig een salt (søe fisk), dend pleier gierne læge,
Med Stierten op i Mund, og søge efter Vodt,
Slig Mave Plaster er, min Siunnis icke got,
Dog Manden var Civil, hvis vi g'begierte skeede,
At Silden ister feed, Støed øyen blicklig reede,
Een aad vi op til Mands, dend Sild vi os stack,
Dog ei dend mindste Taar, ved denne Spise drack,
Dermed vi bøyet os, med hoved ned til Jorde,
Betalte voris Vert, med tack beprydet orde,
At stuen blef opfyldt, med voris tacke skral,
Vi sagde tack for mad, for pyntet Seng og Sal,
For luft for Vogn og Foer, til voris tvende hester,
Hr: Cort skal roses høit, i øster og i Vester,
Med disse ord vi tog, vor wei fremdeelis fort,
Faar vel vi Raabte høit, i hæderlig Hr: Cort,
Saa trillet vi da fort, besaa (de) enge nette,
Der vare blomster pryd, Som malede tapete,
Til Juulskou kom vi strax, kun paa et Quarteers stund,
Min Præst hand sagde her, skal givfes mig en Hund,
Dog icke til mig self, men for Hr: Anders Trolle,
Skal denne frue vist, en jæger hund mig tolle,

Reyse Beskrivelse fra Trolleholm till Faaborig

Did kom vi ogsaa hen, jeg saa at denne Gaard,
Fra Grund var muret op, men ei i dette aar,
Dend var vel Spire bygd, men Spidsen var afbrøden
Jeg sagde ved mig self, det Spir har nock fornøden,
Dog skeer det ei saa snart, thi Manden hand er død,
Til denne gaard vi kom, at tale med dend frue,
Som der nu eenlig boer, i sort beklæde stue,
Dend Frue gustig var, og tog os vel imod,
Og var med Mund og hannd, Ret hierte Gie goed,
Confect blef baaren frem, og brende Viin det franske,
Men som Hr: Cortes Øll, mig hafde giort dend wandske,
At ieg kunde ey, ned siuncke mindste Taar,
Og skulle det end kost, dend heele Huulsckou Gaar,
Dend Frue saa Ret skrap, paa mine Øien steene,
Og spurde saa min Præst, hist i een krog alleene,
Hvad er det for een Giest, i fører med paa vey,
Hvor er hans hjemme (stavn), ieg kiender hannem ei,
Men havd hand gaf til Svar, ieg icke fick at høre,
Jeg skiøttet litt der om, men ønsket kun at køre,
Omsider blef tilsagt, dend hund dend skal i faa
Og dermed var vi klar, til voris Vogn af gaa,
Imens at himlens Lys, os viste Middags Stunde.

Reyse Beskrivelse fra Trolleholm till Faaborig

Da Reiste vi forbi, ald Ørbecks Marck og Lunde,
Igiennem Marck og Eng, snart giennem dyben dal,
Det heele Land saa ud, ret som een somme Sal,
Det var rigt begroed, med bøg og ege Risle,
Vor hvile sted vi tog, hos prouesten i Gisle,
Den mand beegned os, med haand og Venlig ord,
Og sette for os frem, Mad øll og Vin paa bord,
Dog kunde ieg kun lit, min pæl til bunde føre,
Hr: Cortes gamle Øll, det Sused for mit Øre,
Jeg kunde neppelig, med øyesteenen See,
Hr: Cortes Øll var nock, for mig i dage tree,
I denne Proustes huus, vi søgte atter hvile,
Vi hafde dog ei Reist, ret mange sneese mile,
Men for min Præst hand var, dend Proustes slegt og Ven,
Thi maatte vi dend Nat, ei reise fra ham hen,
Vort sind ei heller var, Stor modig og hofferdig,
Man sagde megen tack, Hr: Proust Velærverdиг,
For eders meget got, som er paa bordet satt,
Og for det huuse lye, i under os i Natt,
I denne Proustes huus, jeg hafde nock at høre,
Paa klokke Sang og slag, som klinget for mit øre,
I Stuen var der tow, i Cammeret og too,
Hour ved at tiden gick, des bedre hen med Roo,
Et orgelverck var og, i Proustens anden Stue,
Bemalet meget skiønt, forgyldet som en lue,
Der det blev Stemmed op, da gick det meget vell,
Den hæder verdig mand, hand spillet der paa sell,
Paa Sisten gick vi hen, og hvilte paa hvort øre,
Og tencke paa vor Vej, os fore Stod at kiøre,
Trei Mile af vor Vey, Stod os endnu til rest,
Thi ønskte vi god nat, Vor gode Vert og Prest.

d 27 July.

Dend Soel Stod atter op, med Lys besmycked klæde,
Med fackel udi haand, med Varme uden Væde,
Og feyede vor Ven, med blæsekoesten reen,
Ja ei med mindste Taar, bedrypped nogen Steen,
I medens at dend Soel, forgyldte saa det høje,
Tog vi vor tid i agt, af Sengen os at føie,
Og vechte voris kudsk, af Søfn og rolig blund,
Men Som mand kalder dend, vankundig og en daare,
Der uden øll og mad, kiør fastende af gaare,
Der fore toge vi, til os en liden Stomp,

Reyse Beskrivelse fra Trolleholm till Faaborig

Af Provstens gode Mad, og var vi ei for plomp,
Vi aad ei meere end, 3 karle kunde bere,
Naar de om høsten skal, paa Agger kornet Skiære,
Og Rombled saa der med, af prouste gaarden ud,
Vi sagde tack Hr: Vert, bevare Eder Gud,
Saa aget vi da fort, igiennem bye og Wange,
Igiennem kornet Vey, og dale noged trange,
Dog var os Veien god, foruden dyb Morast,
Vi komme og forbi, en Herrebygd pallast,
Dend kaldis Egeskouf, med kløfte bygged Tage,
Med haven skøn der hos, betegnes med een krage,
Vi kiørte bedre frem, i dagens blide Læ,
Der saa vi Fiellebroe, igiennem grønne Træ,
Er det en Fiellebroe, dends bygning er bespottet,

Dend er jo Muret op, høiden saa som Slottet,
Og ei en Fiellebroe, som Safves af en Stodk,
Nei ieg saa ingen siel, mens røde mure nock,
Og saa som dette Land, der mangt et steen bygt soster,
Blant andre kom vi til, er herligt Romer Closter,

Reyse Beskrivelse fra Trolleholm till Faaborig

Det sylva Dei hus, Saa nesnt i Gammel tid,
Før end Lutheri paa, begøndte bibell Strid,

EM. Closter blef det og, i gamle dage kaldet,
Og holme Closter med, vel bygd og ei forfaldet,
Men huad for Moncke her, har Siunget Messen før,
Der om ieg (saae) ei tegn, paa Mure eller dør,
Men huad det aflads kram, dog fordum kunde vircke,
Det seer man Synlig nock, paa denne velbygd kricke,
Som er paa dette sted, med ald sin Ornament,
At aflads betleri, er paa Guds huus anvendt,
Men som at Moncke Tant, med Moncken blef uddrefvet,
Og alting giort til Løgn, som Moncken hafde skrevet,
Dend Tid Lutherus gaf, de Moncke bibel brix,
Fordi de var i Løgn, saa uforskammet fix,
Da blef de huse vild, fra egen huus og orden,
Der Evangeli Lys, blef trend for os i Norden,
Da kom og dette huuz, i kongens Magt og haand.
Og siden blef det kjøbt, udaf een ædel mand,
Af Rantzou ædle slegt, som eiede det omsider,
At hede Rantzouholm, i mange Tider,
Een steen udviser det, dend ieg self hafver lest,
Som ofver hundred aar, er der paa Mure sest,
To Slegter fick da sidst, de Closter Muret volle,
En Brahe Manden var, men Fruen var en Trolle,
Eet Baroni da blef, af dette Closter giort,
Hvis Vaaben staar endnu, der ofver Hafvens Port,
Saa blef da dette Huus, et andet Nafn forærit,
Og Brahe Trolleborg af alle Titulerit,
Saa kaldis det enddu, om slegten ei gaar ud,
Hvis olde Moder var, høiædle Mette Rud,
Hvor lenge mon ieg skal, om dette Closter prale,
Skal verten glemmes slet, skal jeg da intet tale,
Om all dend høflighed, som der os blef bevist,
Jo hand dend ærlig man, bør Roses tusend gange,
Som beed saa meget vel, de fremmede at undfange,
Med Landets korne saft, og franske Rigers Most,
Som eyes inden dør, med sør med flesk og Ost,
Med kylling, Stegte Fugl, med Vaffel og smaa kager,
Som hustruen saa vel, besuckret ledker bager,
Dend Makrehl Socker fisk, med Socker ertten Sød
Med meget mere got, som vi hos Manden nød,

Reyse Beskrivelse fra Trolleholm till Faaborig

Men som at Tiden var, os endelig paa handen,
At tage et Far vel, med Hustruen og Manden,
Da sagde vi haf tack, o giertens Mand far vel,

F. Richardt del.

G. A. Reitzels Forlag.

J. W. Tegner & Kunzendorff Lith. Inst.

BRAHETROLLEBORG

i Fyen, forhen *Insula Dei*, Holmekloster, Rantzausholm.

Vi faar at søge huus, i Faaborig nu i quæl,
Og der med (foer) vi af, saa hastig som vi kunne,
Thi Soelen sette foed, i Vester Wandig Grunde,
Paa Veien blef vi var, en søe som var ei salt,
Halt laa til Trolleborg, til Arridschous og halt, (Arrildkous læs Arrild Huitfeld)
Men Gaarden Arridsehous, som laa ved Søens Sider,
Var Peder Findsens Gaard, i Erik Glippens Tide,
Som da var Rigens Marsch, og General der hos,
Og ald hans hæie stand, gaf ham kun liden Roes,
Hand var en utroe Mand, sin æris ofvertræder,
Hand rømte og blef kald, det heele Lands forræder,
Hvor ved kongen kom, i Sine fienders haand,
Dend krigs optende ild, aad op det heele Land,
Dend dronning maatte med, sin herre gaae i fengsel,
Og side aar og dag, i drøfvelse og lengsel,
Imidlertid sad Peer, paa arridskous i Roe
Mens Rigens kronede, var fengslet begge toe,

Reyse Beskrivelse fra Trolleholm till Faaborig

Dog kom dend konge løs, tillige med sin dronning,
I ald sin konge magt, til Rige, Land og voning,
Da blef Randsaget om, dend fede Generall,
Som sad paa arridskous, i sin forgylte Sall,
Men som hand var en Mand, og Rigens Marsch høimegtig.
Af rigdom Guld og Gods, snart kongen ofver vegtig,
At mand ei kund strax, paagribe dette (draag)
Thi kongens Magt var da, kun skrøbelig og (Vaag),
Men dronningen hun Spand, paa kloge Raade og Rencker,
At Peder Findsen kom, i bøye og i Lencker,
Og ført til Nyborg Slott, der satt hand rett en skøn,
Der fick hand Sold for daad, og galen til sin Løn,
Men dend tid denne Stalck, i Galen var opbunden,
Da blef og arridskous, hans Gaard nedbrøt i grunden,
Hver Steen blef sønder støbt, af Vinden pustet hen.
Og ei i ævighed, at bygges op igien,
I med ieg Snacket saa, gick Solen under Lide,
Dog blef ieg der hos var, ved belte bølge Side,
Dend Schmocke Faaborg stad, dend laa som paa en Ø,
Om ringet snart omkring, med belt og Moncke Sø,
Herberge fick vi der, vi tvende Siellands Giester,
Dog ei hos mindre Mand, end Stadens Borgemester,
Vi var dend gode Mand, vedkommen i hans Huus,
Og helst hans kiere Søn, Too Meenigheders Hus,
Dend Hustru i det Huus, dend alle dyders krone,
Hun tog saa vel mod mig, dend frommeste Matrone,
Hun qvegede os vel, som var af Reisen Mat,
Lod Reede for os seng, og der laa vi dend nat.

d 28 July.

Dend Onsdag klare Soel, Spand Guld paa gyldne Teene,
Og jern beslagne hiul, de skramlet mod de Steene,
Der kiøbsted folcked da, til kircken gick af sted,
Da skynded vi os og, at gaa til kirchen med,
Men Resten af dend dag, var uden reise Rolig,
Thi hvilken dend var best, i Borgemesters Bolig,
Indtil dend nat brød an, og tende Maanen op,
Da gick vi til vor Seng, og hvilede vor krop.

d 29 July.

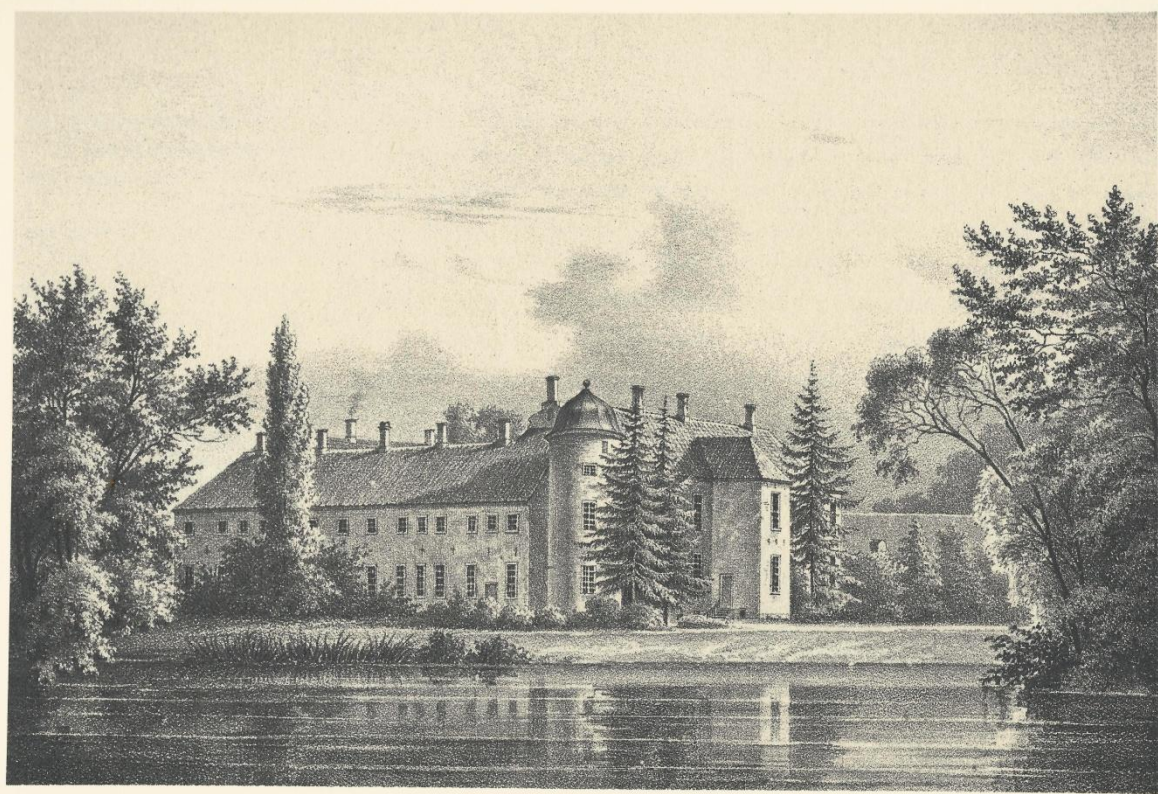
Saa Rand da Tordag op, med Soele Tindret øye,
Da Vilde Presten sig, aparte lit fornøye,
Ved en besøgelse, til sin beslegted Ven,

Reyse Beskrivelse fra Trolleholm till Faaborig

Men kom dend samme dag, om aftenen igien,
I midlertid da lod, dend gode Borgemester,
Sin Cario frem, med een af sine hester,
Forspende, fulte self, med maig der rund omkring,
Vi stoede paa en høiy, og skuede mange ting,
Foruden Perspectiv, vi kunde rigtig kige,
Paa dette høie sted, ind i det tyske Rige,
Først saa vi allese Land, med ærøe, Tasing, Stryn,
Som ligger i Sydost, fra dette deilig Fyn,
Ved denne Reise færde, gick Timer hen vel trende,
Imidler tid dend soel, til Wester lande Rende,
Thi Natten jagde dend, fra os af Landet ud,
Da gick ieg og til Roe, og tackede min Gud.

d 30 July.

Der paa kom Fredag frem, med klokke Sang for Øre,
Da gick vi i Guds huus, Guds sæde Ord at høre,
Der hørde vi en Præst, en hæderlig Gudsmand,
Hvis ord var aande og kraft, indblest af Christi aand,
Hvert Træ som icke bær, god frucht det skal afhugges,
Og i Guds Vredis Ild, til ævighed nedknuges,
See det var Mandens Text, huis Lærdom der af flød,
Var døgtig lære Rig, Gud eene æren nød,
Men som dend Middag stund, gaf Mad paa bord æde,
Hr: Jørgen Brahe kom, dend samme Stund til Stæde, (Huedeolm)
Med gunstig Haand og Mund, med naade prydet ord,
Begierede vor Lav, og sette sig ved bord,
Dend høi Velbaarne Mand, en Mand i blant de fromme,
Hand bad os med sig hiem, til Huedeolm at komme, (Hvedholm?)
At skue hans palltz, og ævig bygde hus,

F. Richardts del A. Hey del.

C. A. Reitzels Forlag.

Em. Berentsen & Co lith. Inst.

HVEDHOLM

i Fyn, opført 1590.

Af grå kled kampe steen, som aldrig gaar i knus,
Der kommer wi og ud, paaVogne og paa heste,
Og i det Herre Huus, Tractered af det bedste,
Jeg kand ei Regne op, dend allehaande Vin,
Fra Madrit Lissabon, fra Franckerig og Rihn,
Frontiniach, og Seck, Røed Vin og Aqua Bitæ,
Vi drack saa lenge som. Vort øye lunde Titte,
Huert glas det maatte ud, her var ei pæle pas,
Omskiønt at dunken stack, i hiernen vild og hvas,
Omsider skulle vi, og ud paa jagten Ride,
Men som ieg om dend færde, og jagten ei kand vide,
Huor den mand tommer hest, at bede hiort og hind,
At blive udi Roe, ieg (fatted) i mit Sind,
Dend Herre kom og strax, til Huus igien paa Timen,
Loed føre hest i Stald, og kaste skyde grimen,
Og slog dend jæger Løst, med dagens ende hen,
Da gick det atter an, paa Herre vis igien,
Da blef der (baaret) frem, de vel besuckred fader,

Reyse Beskrivelse fra Trolleholm till Faaborig

Med Suppe og med Steeg, og backels til vor Rader,
Pocalen fuld med Viin, dend glimret som Christal,
Dend gick fra mand til Mand, i denne Herre Sal,
Saaledis holt vi hus, til lenge ud paa aften,
Imidlertid da var, ei spared for os saften,
Dend Herre undte os, det og af hiertens Grund,
Dend Samme Pris hand bær, af mindste bunde Mund,
Men som at store folck, kand altid vel Tractere,
Og for ald deris got, begierer indtet meere,
End at mand ligger af, en underdanig Tack,
Dermed betalte vi, og ald den Vin vi drack.

d 31 July

Dend Løverdag brød frem, og fyldte voris uge,
Dend vilde vi og til, vor hjemfærd varlig bruge,
Nu var ei mere tid, at tencke lenger frem,
Men engang tencke til, at Vende Næsen hiem,
Hourledis skal jeg nu, begegne Borgemester,
Hvis høvyagtbare Nafn, i øster og i Vester,
Bør tegnes stedse op, i ævighed paa Guld,
Hans æris Piramid, dend falder ei om kuld,
Saa lenge Belt har vand, og Fyen grønne Skoufve,
Saa lenge der er steen, og haandfuld Jord paa Sproue,
Saa lenge kand hans nafn, og røchte ei død ud,
Men bære æwig Pris, for Menneske og Gud,
Om nogen spørger mig, hvi ieg hans Nafn forgylder,
Maaskee thi hand er god, som gierne glutten fylder,
Ja vel om det saa var, hvad som det nogen ved,
Men kiere bi kun lit, nu skalt du faa beskeed,
Søg inden Dannemarck, og alle hendis Portte,
Saa til hver bye og fleck, i øst og Vester Orde,
See om de ivke staar, brøstfeldig allermest,
Oh huor et hus er got, bor øde Land dog nest,
Raadhuse færdig er, at dompe slet i smalder,
Og kirckens bued loft, snart øienblicklig falder,
Men skal mand eengang til, at fly paa disse Ting,
Da skal der en Collet, gaa Landet Rundt omkring,
Men Jacob Jørgensen, dend Faaborgs borgemester,
Hand ved at lefve Ret, med borger og med Prester,
Hand ved at pyntte op, dend lille Faaborg bye,
At huer et huus det staar, som byget op af nye,
Her Raaber ingen paa, ieg maa af byen flytte,
Ney hver en finder her, sin næring og sit nøtte,

Reyse Beskrivelse fra Trolleholm till Faaborig

Her kjøbes ei et Huus, for pande kage pris,
Som Sproget lyder nu, paa disse tiders vis,
Nei hvert et huus er Schmocht, (anstrøgen) Zirlig Stadser,
Og hver een gaard (seer) ud, som Herremænds Palladser,
Dog icke 3 loft høit, men to Loft det er nock,
Og ei grund Muuret op, men kun af steen og stock,
Paa andre steder staar, de største Gaarde øde,
Til deris auction, vil ei en kierlig møder,
Langt mindre kjøbmends bud, med daler (tøzer ti),
Til slig en Paltet brud, vil ingen beiler fri,
Men denne Mand hand har, det meget bedre maget,
At mindste krog dend er, af Næring folck indtaget,
Een Plaz ei er saa stor, som giennem klostet Gert,
Dend er jo strax bebyggt, med huus og egen Vext,
Naar andre steder kun, med prale bielder Romler,
Med store Mured hus, som øde staar og skromler,
Som hver en time staar, paa swigt og falder domp,
(At baade) Veg og Tag, det ligger i en klomp,
Saa da er Faaborg bye, op bygget meget herlig,
I denne Stad at boe, er mange folck begierlig,
Der fore er dend bye, med folck ret Proppet fuld,
Thi Stadens Magistrat, er Eie god og huld,
Dend Schole maa min pen, tilbørligen og Roese,
Ei Mindste Sinche gaar, her om med tigge Poese,
Mit øye tolde der, Disciple fiortten parr,
Som uden skrig for dørr, sit daglig ophold har,
Slet ingen raaber her, paa panem propter Deum,
Og ingen ønsket sig, ach Miserere meum,
Men en og hver her har, sit daglige brød,
Og drages hver dag op, i skoelens lære skiød,
Dog Skolen hafver kun, en Rector og en Hører,
Som flittig i Guds fryckt, sig idelig opfører,
Men hvad de faer der for, i Penge brød og Sul,
Det finder sig nock self, ved Christi fest om Juel,
Omskiønt at Solens Vogn, paa Himlen løber (fartig)
Dog maa jeg ind endnu, at see dend kiercke artig,
Som Moncken bygde op, nys før hand drog ag bye,
Dend siunis endnu som, (hun) var Ret splinder ny,
Dend altar tausle er, opbygd med Pauers Phraser,
Ambrosius med Staf, og Bispe kleder Stadser,
Hans Moder Kuna staar, dicht ved hans Venstre haand,
Og mange helgen fleer, som ieg ei mindis kand,
Een Nunne viser her, som Jomfru vilde vere,

Reyse Beskrivelse fra Trolleholm till Faaborig

Og der for gaf hun sig, i Closter til vor Herre,
Men i sin Hellighed, og kyske Jomfru Stand,
Hun tenckte lit paa Gud, men meget meer paa Mand,
Men som hun hafde sig, med horerj beblandet,
Da føde hun et barn, det kaste hun i Vandet,
Med mere andet tøj, som Tauslen visde frem,
Som nu for Tidens skyld, er ganget mig i glem,
Nu har jeg meldet lit, om Staden og om Skoelen,
Om kirckens alter med, men nu maa Predickstolen,
Og nyde af min Pen, et parr Roesverdige ord,
Som udaf Snedker Verck, er meget artig giort,
Poleret Speile klar, med Stierne paa huer Side,
Huis Straaler viser sig, nu sorte og nu hvide,
Eet Uhre Verck Ret smock, paa anden Side staar,
Som lader høre sig, naar Timen ende faar,
Ved siden staar den Fund, forgyldet som en Lue,
I hiørnet smock opbygd, i kierckens søndre bue,
Een tafle seer mand der, forgyldt og malet vell,
Med Borgemesters Stegt, og Borgemester sell,
Jeg vil kun lidet om, de kiercke Stole melde,
Med knappe smock forgyldt, Ret skicked som en bielde,
Saa og det pulpitur, huor paa vi alle stoed,
Saa (tit) vi i Guds hus, indsette voris foed,
Paa Orgelvercket saa, ieg Pavens skabelone,
I ald sin Pave dragt, bar hoved uden krone,
Maa skee for hand blev bred, den tid hans Aflads kram,
I Norden blef foragt, der Monckene fick skam,
Rest op ved kirckens dør, et Hospital mand viste,
Og ved dends Mured Veg, Stoed Guds beslagen kiste,
Guds Rente kammers Nafn, Stod skrevet ofver den,
Huo her gir noget i, faar tusind fold igien,
See disse er de ting, huor paa ieg øid fester,
De giver mig aarsag, at Rose Borgemester,
At hand dend lille bye, saa vel ved lige holt,
Huor mest Guds frygt, god skick det hafver ene Bolt
Nu maa vi packe ind, ieg har ei lenger stunder,
Til Gisle maa vi hen, før aften Soel gaar under,
At pase Presten op, det liger meest paa magt,
At følge ofver med, paa Belte pløved Jagt,
Men over alt haf Tack, min smocke borgemester,
Min tack skal fløie ud, i tusend tal og Lester,
Haf tack Madame tack, for Vin for øll og Mad,
Og for hvert øieblick, i hafver giort mig glad,

Reyse Beskrivelse fra Trolleholm till Faaborig

Betalingen for sligt, formaar min Herris Lommer,
Dend skal i og saa faa, naar i til Sielland kommer,
Da vil hand brase op, med Backels Suppe Steg,
Hur mangel hare maa, da blifve død og bleg,
Hour mangel Vildgaas maa, dend hasle kost for døde,
Hour mange hiort maa da, fremholde her sin trøie,
Hour mangel vild And da, spendere krop og fier,
Med andet mere Vild, som i dyr hauen er,
Da deres og saa frem, de sæde kalfve Stænger,
Dend bede maa og med, som staar i huus og breger,
Dend due ei fred, i Reden som hun boer,
Og Quen slagtes med, som lagdes til i fior,
De Lercker maa og med, saa løftig som de tripper,
Dend aggerhøne flock, sampt spurrer, drosler snipper,
Her med ieg tog affskee, og kyste paa min Haand,
Far vel ieg Raabte høit, min hjertens Erlic Mand,
Paa dette Pralei, Hr: Borgemester lyde,
Omsider svared hand, det skulde mig fortryde,
At i saa fastendis, skal age af vor bye,
Der med begyndte hand, een (skaal) igien pa nye,
Hr: Anders Trolles skaal, er voris Pligt at dricke,
Og Fru Charlottæ skaal, for Guds skyld glem dend icke,
De Sex Jomfruers skaal, og mest dend liden Søn,
Jeg svaret dette er, een mulige bøn,
Der med saa drack vi om, dend Vin var af dend Røde,
Og Socker klompe vis, mand i pocalen Strøde,
Ni fick jeg paa min Part, og Presten ligesaa,
Der med bad vi for lov, til voris Carm at gaa,
Ney blef der Svaret til, ieg troer det skeer vel neppe,
At i saa hastig skal, fra mig paa dørren slippe,
Vi sagde tenck vi skal, igiennem dal og skouf,
Og der med blef der svart, vi skulle faa forlouf,
Een Skaal Zu guter Lezt, dend drack vi for dem alle,
For Stød og Belte Ret, vi skulle icke falle,
Der med vi tog afsked, fra denne goede Ven,
Og fick endnu en kluck, paa Trolleborg igien,
Der blef vor pracht formeerd, vi singe heste fire,
Vi foer som Herre Mænd, der eyer Gaard med spire,
Men før vi tog far vel, fra denne skiønne Gaard,
Fick vi Mad, øll og Vin, som Manden vel formaar,
Vor mund var fuld af pral, vi brugte ei for haling,
At sige tack, og det var vor betaling,
Vor mund var fuld af pral, paa tungen laa vor skatt,

Reyse Beskrivelse fra Trolleholm till Faaborig

Med der af døde bort, dend fattig skreders katt,
Langt ud paa Aften kom, vi endelig til Gisle,
Men der vi kom i Gaard, da torde vi ei hvisle,
Thi Prousten var i Seng, i Seng var karl og dreng,
Der fore gick vi, og i Stilhed til vor Seng.

d 1 Augusti.

Dend Søndags Soel Rand op, beglanzet boy og bircke,
Vor pligt var billig da, at følge med til kiercke,
Nei vi tog voris Vey, og prises Morgen Stund,
Paa Juulschouf tog vi med, dend før udloved hund,
Vi sette Reisen fort, til Nyborgs bye at fige,
Men Kulleruppe Taarn, vi kunde see ret lige,
Der fick vi see en Vogn, Hr: Cort sad paa den Vogn,
Jeg tenckte paa hans øll, som var min (hierne) kniber,
Faar du der meere af, da blifver du een Piber
Hr: Cort hand raabte paa, blif kun hos mig i dag,
Nei tencke ieg, dit øll, det har for sterck en smag,
Till Nyborg kom vi da, der otte sang var ude,
Vi maatte da igien, med Reverence lude,
Der blef os atter Spruot, Ihr Herren wo zu Haus,
Nach Seeland wollen wir, mein lieber bruder Schmaus,
Saa lode vi os need, til Stranden Sagte trecke,
Forvaret voris Tøy, og heste i dend Snecke,
Som da var ferdig til, at seile til Corsør,
Dend Vind var føielig, vi hafde loughlig bøer,
Men paa vor Snecke var, blant andre og en Pige,
Det kom min Prest tilpas, det hoved hand saa lige,
Hun laa ret hart ad død, hist neden i det Rom,
Men Pretens trøste Mund, dend robte Engel kom,
Jeg seer i hafver ont, i er ret harts i knibe,
Ach lader mig kun lit, paa hande pulsen gribе,
Og setter eder her, hos mig mit lille Noer,
Og tag een Cordial, udaf mit flaske foer,
Dend Pige hun var bly, og torde neppe tale,
Hun sagde Hr: pastor, haf tack i vil husvale,
Og lette hiertet lit, fra denne Strande qual,
Men sig mig om i boer og langt fra Fyrendahl,
Hei løsig skal i did, skreg Presten i det høie,
Det gode Fyrendahl, staar huer dag for mit øie,
Og saa tog denne Prest, dend Møe om armen fat,
Hand sagde bilf hos mig, udi mit huus i Nat,
Da fick dend Prest ei ont, som hand tilforne giorde,

Reyse Beskrivelse fra Trolleholm till Faaborig

Thi denne Pige var, hans Doctor inden borde,
Hand ligte hende op, med søde flaske skienck,
Og sette hende ned, paa sin Carete benck,
Een time eller to, vi pløied giennem bølge,
Dend Prest, saa icke hen, til nogen af det følge,
Hans begge øine var, kun til dend pige fest,
Beskuede med lyst, dend søde Engel Giest.

Omsider kom vi da, til Corsør ind i Vigen,
Jeg tenckte Presten vil, Nock her forlade Pigen,
Hand, ieg og voris tøy, og voris Jæger hund,
Var læs nock paa vor Vogn, men see mig Prestens fund,
Dend piges øiesyn, hand gierne vilde købe,
Dend tog hand vare paa, men hunden lod hand løbe,
Om skiønt hand var dog ei, dend heele dag paa jagt,
Dog fanged hand en hind, dend tog hand og i Agt,
Dend Sette hand ret bløt, ved siden paa sit hønede,
Men ieg fick nøye mig, at sidde paa en tønede,
Trei Mile satt ieg saa, mit Sæde var ret haard,
Og Ende ald vor vej, i Prestens egen Gaard,
Men hvor dend pige blev, med Top og kniplings krone,
Der om ieg intet veed, men det ved Prestens kone,
Fordi ieg gick til Roe, at tage mig en dolm,
I Morgen tillig op, at søge Trolleholm.

Og der med ender ieg, min Fynske Reise tale,
Min Pen maa derom lit, sig legge hen i duale,
Indtil jeg noget meer, af dette Land beseer,
Da skal jeg gjøre flid, derom at skrive meer.

Trolleholm d 6 Sept: Ao. 1706

Forbliver Hr: Borgemesters
Tienstærbødigste
Tiener
stedse

Michel Jernskæg